

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.001.14.2018
P/18/001

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu
ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań
T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01
lpoc@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/001 – Wykonanie budżetu państwa w 2017 r.
Jednostka kontrolowana	Ośrodek Pomocy Społecznej w Poniecu, ul. Krobska 45a, 64-125 Poniec (dalej „Ośrodek”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Hanna Konieczna, Kierownik Ośrodka, od dnia 1 sierpnia 2017 r. Wcześniej funkcję tę od dnia 16 lipca 1990 r. pełniła Maria Śmigielska. (Dowód: akta kontroli str. 3, 6)
Podstawa prawna	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Marek Rozwalka, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/8/2018 z 9 stycznia 2018 r. (Dowód: akta kontroli, str. 1)

II. Cel i zakres kontroli

Celem kontroli była ocena wykorzystania przez Ośrodek otrzymanych w 2017 r. dotacji z budżetu państwa przeznaczonych na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, tj. na wsparcie rodzin w ramach Programu „Rodzina 500 plus”² oraz na świadczenia z funduszu alimentacyjnego³. Podstawą sformułowania oceny były działania kontrolne polegające na analizie wykorzystania i rozliczenia przez Ośrodek tych dotacji.

Opis działań kontrolnych przedstawiono w części V. Wyniki kontroli.

III. Charakterystyka kontrolowanej jednostki

Ośrodek jest jednostką organizacyjną Gminy Poniec, której celem jest organizacja i wykonywanie zadań z zakresu pomocy społecznej i pracy z rodziną na terenie miasta i gminy Poniec. Do zadań Ośrodka należy w szczególności przyznawanie i wypłacanie zasiłków rodzinnych z dodatkami, świadczeń i zasiłków pielęgnacyjnych, świadczeń wychowawczych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego, jak również podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych.

IV. Ocena

Otrzymane przez Ośrodek dotacje na wsparcie rodzin w ramach Programu „Rodzina 500 plus” oraz na świadczenia z funduszu alimentacyjnego były wystarczające do sfinansowania realizowanych w 2017 roku zadań. Ośrodek występował do Gminy

¹ Dz. U. z 2017 r. poz.524 (dalej także „ustawa o NIK”).

² Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2017 r. poz. 1851 ze zm.), dalej „ustawa o pomocy w wychowaniu dzieci”.

³ Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2017 r., poz. 489 ze zm.), dalej „ustawa o pomocy uprawnionym do alimentów”.

Poniec o przekazanie kwot dotacji zgodnie z faktycznym zapotrzebowaniem. W wyniku kontroli 15 wniosków o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 40 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego w ramach Programu „Rodzina 500 plus”, złożonych w 2017 r.⁴ i zakończonych wydaniem decyzji pozytywnych, stwierdzono zasadność przyznawania wnioskowanych świadczeń, ustalanych i wypłacanych w prawidłowych wysokościach i terminach. Kwoty dotacji otrzymane na realizację tych zadań, zostały prawidłowo wykazane na koniec 2017 r. w sprawozdaniu budżetowym Rb-50 o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami. Niewykorzystane dotacje w kwocie 60.789,91 zł zostały terminowo zwrócone na rachunek Urzędu Miejskiego w Poniecu. Ośrodek podejmował wymagane działania wobec dłużników alimentacyjnych oraz bez zwłoki prowadził postępowania zmierzające do ustalenia i wyegzekwowania nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych. Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości polegały w szczególności na:

- przyjęciu i rozpatrzeniu dwóch spośród piętnastu objętych badaniem wniosków w sprawie ustalenia prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego, pomimo niespełnienia wymogu formalnego określonego w obowiązujących przepisach,
- braku powiadomienia sześciu dłużników alimentacyjnych⁵, o obowiązku zwrotu należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- wykazaniu niezgodnych ze stanem rzeczywistym danych dotyczących stanu należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz liczby złożonych wniosków o przyznanie tego rodzaju świadczeń, w kwartalnych sprawozdaniach rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

V. Wyniki kontroli

*Opis stanu
faktycznego*

1. Dane ogólne

W 2017 roku Ośrodek otrzymał z budżetu Gminy na działalność statutową środki w łącznej kwocie 10.422.355 zł, w tym na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami 9.402.771 zł. Na realizację ww. zadań Ośrodek wydatkował 9.182.064,58 zł, w tym:

- w dziale 852 (Pomoc społeczna) - na finansowanie składek na ubezpieczenie zdrowotne opłacanych za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej, sfinansowanie wypłat zryczałtowanych dodatków energetycznych dla odbiorców wrażliwych energii elektrycznej oraz kosztów obsługi tego zadania, wypłatę zasiłków celowych dla osób lub rodzin poszkodowanych w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych noszących znamiona klęski żywiołowej - 212.682,49 zł,
- w dziale 855 (Rodzina) – na świadczenia wychowawcze, świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego - 8.969.382,09 zł.

Niewykorzystane środki na realizację tych zadań w kwocie 220.706,42 zł zwrócono na rachunek Gminy w dniu 29 grudnia 2017 r. w ramach zwrotu wszystkich

⁴ Dotyczących okresów świadczeniowych 2016/2017 oraz 2017/2018.

⁵ Wszystkich dłużników objętych kontrolą, w odniesieniu do podejmowanych wobec nich przez działających.

niewykorzystanych w 2017 r. środków budżetowych w kwocie 314.875,02 zł. Wydatki Ośrodka dotyczące realizacji zadań w ramach Programu „Rodzina 500 plus” (rozdz. 85501⁶), jak również wypłaty osobom uprawnionym do alimentów świadczeń z funduszu alimentacyjnego (rozdz. 85502⁷), wyniosły odpowiednio 5.959.470,77 zł oraz 217.150,00 zł.

(Dowód: akta kontroli, str. 282-289, 395-398, 407-408, 423-427)

2. Prawidłowość wykorzystania i rozliczenia dotacji

W 2017 r. Ośrodek otrzymał od Gminy środki z dotacji na realizację zadań w zakresie wsparcia rodzin w ramach Programu „Rodzina 500 plus” oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego w terminach i kwotach umożliwiających ich pełną realizację. Z wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynikało, że Gmina przekazywała środki dotacji w kwotach, o jakie Ośrodek wnioskował w miesięcznych zapotrzebowaniach. Zapotrzebowania na środki do lutego 2017 r. były przysyłane w formie papierowej, a od marca 2017 r. w formie elektronicznej przez Skarbnika Gminy, na podstawie pisemnego zapotrzebowania Ośrodka. Dodatkowo w październiku 2017 r. Ośrodek, za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej, przekazał do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zapotrzebowanie na środki finansowe na świadczenie wychowawcze na październik i listopad 2017 r.

(Dowód: akta kontroli str. 319-323, 409-427)

W 2017 r. do Ośrodka wpłynęło 769 wniosków o ustalenie prawa do świadczeń wychowawczych, w tym 733 złożone w formie papierowej i 36 drogą elektroniczną. Na podstawie złożonych wniosków wydano 856 decyzji administracyjnych, w tym: 749 decyzji przyznających prawo do tego świadczenia (17 decyzjami przyznano prawo do świadczenia na drugie i kolejne dziecko, a jednocześnie odmówiono tego świadczenia na pierwsze dziecko w rodzinie) oraz 20 decyzji odmawiających tego prawa w całości.

(Dowód: akta kontroli str. 401)

Szczegółowe badanie próby 40 wniosków⁸ o ustalenie prawa do świadczeń wychowawczych w ramach Programu „Rodzina 500 plus”, wykazało zasadność przyznania wnioskowanych świadczeń wychowawczych, o których mowa w art. 4 ust. 1 i 2 oraz art. 5 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci. Wypłat tych świadczeń dokonywano w ustawowych terminach oraz w kwotach zgodnych z decyzjami administracyjnymi przyznającymi te świadczenia.

(Dowód: akta kontroli str. 57-62, 476-480)

Kierownicy Ośrodka wydawali powyższe decyzje administracyjne na podstawie udzielonych przez Burmistrza Ponieca, w oparciu o art. 10 ustawy o pomocy w wychowaniu dzieci, upoważnień do prowadzenia postępowań w sprawach świadczenia wychowawczego i wydawania w tych sprawach decyzji. Pracownicy Ośrodka prowadzący objęte badaniem postępowania zostali upoważnieni do przetwarzania danych osobowych gromadzonych w systemach informatycznych Ośrodka. Wykonywane w toku tych postępowań czynności polegały m.in. na korzystaniu z Centralnego Systemu Informatycznego Zabezpieczenia Społecznego

⁶ Świadczenia wychowawcze

⁷ Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego.

⁸ 20 wniosków dotyczących świadczeń przyznawanych w okresie od 1 kwietnia 2016 r. do 30 września 2017 r. (wnioski składane w miesiącach od lipca do września 2017 r.) oraz 20 wniosków składanych na okres świadczeniowy od 1 października 2017 r. do 30 września 2018 r.

(Portal Informacyjno-Usługowy „emp@tia”)⁹, poprzez kierowanie stosownych zapytań.

(Dowód: akta kontroli str. 9-10, 15, 33-64)

Uzasadnieniem odmowy przyznania świadczenia wychowawczego w 37 decyzjach, w tym 17 decyzjach odmawiających tego prawa na pierwsze dziecko (przynających na drugie w rodzinie), było przekroczenie obowiązującego kryterium dochodowego.

(Dowód: akta kontroli str. 401, 460-462)

Stan należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych na koniec poszczególnych kwartałów 2017 r. wynosił: I kw. - 4.754 zł; II kw. - 2.132 zł; III kw. - 800 zł; IV kw. - 7.562 zł. W 2017 r. w Ośrodku prowadzono 11 postępowań w sprawie nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych, w których wydano decyzje ustalające takie świadczenia i zobowiązujące do ich zwrotu. W dwóch przypadkach świadczenia zostały spłacone jednorazowo, dwie osoby zwróciły się o rozłożenie ich spłaty na raty, natomiast siedem osób miało lub ma potrącane nienależnie pobrane świadczenia wychowawcze z bieżących wypłat świadczeń. Badanie czterech prowadzonych postępowań dotyczących nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych, wykazało, że stosowne działania podejmowano bez zbędnej zwłoki. W trzech sprawach pobrane nienależnie świadczenia potrącano z wypłacanych świadczeń wychowawczych, a w jednej spłatę rozłożono na raty. Podstawą wszczęcia ww. postępowań były uzyskane przez Ośrodek informacje (dokumenty) dotyczące osiąganych dochodów.

(Dowód: akta kontroli str. 89-182, 458)

W sześciu badanych postępowaniach w sprawie ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego na aktualny okres świadczeniowy (2017/2018) Ośrodek przyjmował oświadczenia wnioskodawców o wysokości kwoty otrzymanej w 2016 r. (za 2015 r.) na podstawie art. 27f ust. 8-10 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych¹⁰. W opracowaniu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. „Rodzina 500+ Podręcznik dla samorządów – przyznawanie świadczeń wychowawczych na okres 2017/2018”, w rozdziale 5 (Postępowanie w sprawach o świadczenie wychowawcze) wskazano m.in., że cyt. „...część niezbędnych informacji do ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego organ właściwy będzie zobowiązany pozyskać/zweryfikować samodzielnie i dotyczy to przede wszystkim: ...2) informacji o dochodzie, o którym mowa w art. 3 pkt 1 lit. c tiret 29 u.ś.r.¹¹, tj. informacji o kwotach otrzymanych na podstawie art. 27f ust. 8-10 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tzn. niewykorzystana ulga podatkowa na dziecko);...”. Z wyjaśnień złożonych przez Kierownika Ośrodka wynikało, że uzasadnieniem przyjmowania oświadczeń była interpretacja przepisów ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz ustawy o świadczeniach rodzinnych, przekazana podczas szkoleń dotyczących realizacji ww. zadań, w oparciu, o którą ww. kwoty dochodów są innymi dochodami niepodlegającymi opodatkowaniu na podstawie przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, a ich wysokość powinna wynikać z zaświadczenia lub oświadczenia. Dodała, że przyjmowane oświadczenia pozwalają Ośrodkowi na weryfikację ich wysokości i uniknięcie sytuacji błędnego obliczenia dochodu rodziny, np. spowodowanego podwójnym wykazywaniem dochodu z tego tytułu w informacjach Ministerstwa Finansów.

⁹ M.in. moduły: MF, ZUS, PESEL, CWU, ACRP, CEIDG oraz SEPI.

¹⁰ J.t. Dz. U. z 2018 r. poz. 200

¹¹ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1952 ze zm.)

(Dowód: akta kontroli str. 57-62, 363-370, 454-456)

Ośrodek z otrzymanej w 2017 r. dotacji celowej w kwocie 6.000.000,00 zł w rozdz. 85501 (świadczenia wychowawcze), wydatkował 5.959.470,77 zł, z tego na wypłatę świadczeń 5.873.341,16 zł oraz na koszty obsługi świadczeń – 86.129,61 zł. Koszty obsługi przez Ośrodek w 2017 r. realizacji tego zadania, ustalono z zachowaniem limitu określonego w art. 29 ust. 4 ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci. Z wyjaśnień złożonych przez Kierownika Ośrodka wynikało, że ustalając wysokość tego limitu w 2017 roku, stosowano (także w trakcie roku) wzór wyliczenia wskazany w piśmie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 lutego 2017 r., przyjmując do wyliczenia limitu na koniec tego okresu¹² wartość faktycznie wypłaconych świadczeń.

Wartość udzielonych przez Ośrodek świadczeń wychowawczych za 9 miesięcy 2016 r., (tj. od kwietnia do grudnia 2016 r.) wyniosła 4.251.533,80 zł¹³, natomiast koszty obsługi tego zadania - 77.805,21 zł¹⁴.

(Dowód: akta kontroli str. 282-291, 301-318, 408, 423-427, 432-446, 450, 457)

Wykorzystane kwoty dotacji, w tym na realizację objętych kontrolą zadań Ośrodek prawidłowo wykazał w sprawozdaniu Rb-50 o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami za IV kwartał 2017 r. Kwartalne, jednostkowe, sprawozdania Rb-50 za 2017 r. były terminowo przekazywane do Urzędu Miejskiego w Poniecu.

(Dowód: akta kontroli str. 282-318, 408)

Ośrodek przekazywał Wojewodzie Wielkopolskiemu, za pomocą Centralnej Aplikacji Statystycznej (dalej „CAS”), miesięczne sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego za miesiące od stycznia do grudnia 2017 r. Sprawozdania przekazywano z zachowaniem terminów określonych w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 lutego 2016 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego¹⁵ oraz § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 września 2017 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego¹⁶.

(Dowód: akta kontroli str. 129-182)

Kierownik wyjaśniła, że Ośrodek sporządzając sprawozdania rzeczowo-finansowe analizuje liczbę złożonych wniosków, a tym samym liczbę osób i rodzin pobierających świadczenia, co ma wpływ na zapotrzebowanie środków finansowych na wypłatę świadczeń. Analiza ta pozwalała na ocenę zapotrzebowania w kolejnych miesiącach, a tym samym ocenę ewentualnych niedoborów czy nadwyżek środków na realizację poszczególnych zadań. Dodała, że analiza sprawozdań z realizacji ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci wykazała spadek liczby świadczeniobiorców oraz zmniejszenie liczby rodzin pobierających świadczenie na pierwsze dziecko, co było efektem poprawy sytuacji finansowej rodzin, w szczególności wielodzietnych, które do tej pory często korzystały z pomocy finansowej czy rzeczowej udzielanej przez Ośrodek w ramach realizacji zadań w zakresie pomocy społecznej. Odnotowano również, jak wyjaśniono, wzrost świadczeń na drugie i kolejne dziecko, co było związane ze wzrostem urodzeń.

¹² Ustalonego na dzień 31.12.2017 r. w wysokości 89.441,74 zł.

¹³ W przeliczeniu na 12 miesięcy 2016 r. ≈ 5.668.712 zł.

¹⁴ Wraz z kosztami wdrożenia Programu Rodzina 500+. W przeliczeniu na 12 miesięcy 2016 r. ≈ 103.740 zł.

¹⁵ Dz. U. z 2016 r., poz. 212.

¹⁶ Dz. U. z 2017 r., poz. 1813 - obowiązującego od dnia 1.10.2017 r.

(Dowód: akta kontroli str. 319-323)

W 2017 r. świadczenia w ramach Programu „Rodzina 500 plus” pobierało 944 dzieci, co stanowiło 59% uprawnionych do ich uzyskiwania (1.594 dzieci w wieku do 18 roku życia), podczas gdy w 2016 r. udział dzieci pobierających takie świadczenia (951 dzieci) wyniósł 60% ogółu uprawnionych.

W związku z realizacją ww. Programu zauważalne jest w ocenie Kierownik Ośrodka, zmniejszenie liczby dzieci korzystających z pomocy w formie posiłków, a także rodzin zwracających się o pomoc na zakup żywności, jak również zmniejszenie wydatków na realizację Programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania". Zmniejszyła się także liczba rodzin korzystających z innych świadczeń z pomocy społecznej (zasiłki celowe i okresowe), a także korzystających z dodatków mieszkaniowych i energetycznych. Ponadto stwierdziła, że na podstawie przeprowadzanych wywiadów środowiskowych w rodzinach, które do tej pory bardzo często korzystały z pomocy społecznej zauważono poprawę ich stopy życiowej.

(Dowód: akta kontroli str. 319-323, 399-400)

W odniesieniu do przeprowadzanych przez Ośrodek kontroli wykorzystania świadczeń wypłacanych w ramach Programu „Rodzina 500 plus”, Kierownik wyjaśniła, że w 2017 roku do Ośrodka nie wpływały sygnały ze środowiska w sprawie marnotrawienia pobieranych świadczeń wychowawczych. Dodała, że pracownicy socjalni prowadzą monitoring w rodzinach, które w okresie wcześniejszym często korzystały z udzielanej pomocy finansowej i miały problemy z gospodarowaniem domowym budżetem, przy czym z kilkoma takimi rodzinami pracują asystenci rodzin, którzy uczą prawidłowego gospodarowania domowym budżetem i na bieżąco to monitorują, a pomocą w tym zakresie objęto w 2017 roku cztery rodziny. Pracownicy socjalni przeprowadzający wywiady środowiskowe sprawdzają także, jak wyjaśniła, na jakie cele wydatkowane są pobierane świadczenia i czy przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb dzieci, jak również współpracując z pedagogami szkolnymi, zwracają uwagę na potrzebę zgłaszania sytuacji dot. np. braku przyborów szkolnych, odpowiedniej odzieży, czy braku udziału w płatnych wyjazdach z uwagi na ich nieopłacenie. W przypadku takich zgłoszeń istnieje możliwość udzielenia pomocy rodzinie przeżywającej trudności, jak również sprawdzenia, czy rodzina nie marnotrawi pobieranych świadczeń. Kierownik Ośrodka stwierdziła ponadto, że do Ośrodka wpłynęły dwie prośby o sprawdzenie tego rodzaju sytuacji, w wyniku czego przeprowadzono z matkami dzieci rozmowy na temat gospodarowania środkami finansowymi, w szczególności pobieranymi z Programu Rodzina 500+, które przeznaczać należy przede wszystkim na zaspokojenie potrzeb dzieci. Wskazała również, że w wyniku tych działań uregulowane zostały wszystkie wymagane należności, jak również dalej monitorowano sytuacje tych rodzin.

(Dowód: akta kontroli str. 319-323)

W 2017 r. do Ośrodka wpłynęło 40 wniosków o wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Na podstawie złożonych wniosków wydano 48 decyzji administracyjnych przyznających te świadczenia. Wypłacono 578 świadczeń na kwotę 217.150,00 zł. W 2017 r. nie wystąpiły przypadki nienależnie pobranych z tego tytułu świadczeń. Niewykorzystane środki z dotacji celowej w rozdziale 85502 w kwocie 20.260,68 zł Ośrodek zwrócił 29 grudnia 2017 r. na rachunek Gminy. W 2016 r. na wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego wydatkowano ze środków dotacji kwotę 252.624,20 zł. Niższe w porównaniu do 2016 r. wykonanie w 2017 r.

wydatków w tym zakresie (o kwotę 35.474,20 zł) Kierownik uzasadniła m.in. mniejszą liczbą osób uprawnionych w 2017 r. (średnio 47 osób, przy 55 w 2016 r.), jak również zmianą świadczeniobiorców pobierających niższe świadczenia.

(Dowód: akta kontroli str. 183-227, 401, 407-408, 423-427, 447, 450, 459)

Szczegółowe badanie próby 15 wniosków o przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, wykazało zasadność ich przyznania. Wypłat tych świadczeń dokonywano w terminach określonych w ustawie o pomocy uprawnionym do alimentów oraz w kwotach zgodnych z decyzjami.

(Dowód: akta kontroli str. 63-64, 481-482)

Kierownicy Ośrodka zostali przez Burmistrza Ponieca upoważnieni¹⁷, na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o pomocy uprawnionym do alimentów, do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego i wydawania w tych sprawach decyzji, jak również w oparciu o art. 8b i 8c powyższej ustawy, do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia postępowania i wydawania w tych sprawach decyzji oraz do przekazywania informacji o zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych do biura informacji gospodarczej.

(Dowód: akta kontroli str. 11-14, 16-17, 63-64)

Kwartalne sprawozdania z realizacji w 2017 r. zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów przekazywano Wojewodzie Wielkopolskiemu¹⁸, za pomocą CAS, w terminach wskazanych w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów¹⁹ oraz § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 września 2017 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów²⁰.

(Dowód: akta kontroli str. 183-227)

W Ośrodku podejmowano działania wobec dłużników alimentacyjnych, o których mowa m.in. w art. 3-8a ustawy o pomocy uprawnionym do alimentów. Obejmowały one m.in.: występowanie do organów właściwych dłużników o podjęcie stosownych działań wobec tych osób; przekazywanie komornikom sądowym informacji o podjętych działaniach oraz ich efektach; czynności mające na celu przeprowadzenie wywiadów alimentacyjnych i odebranie oświadczeń majątkowych od dłużników; wydawanie decyzji o uznaniu tych osób za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych; składanie wniosków o ściganie za przestępstwa określone w art. 209 kk, w tym w zw. z art. 304 § 2 kpk, wobec niewywiązywania się ze zobowiązań alimentacyjnych; kierowanie wniosków do starostów o zatrzymanie dłużnikom prawa jazdy, a także przekazywanie do biur informacji gospodarczej informacji o zobowiązaniach dłużników. Na dzień 31 grudnia 2017 r. należności od dłużników alimentacyjnych wynosiły 1.695.475,35 zł, w tym 1.264.319,05 zł z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego. W 2017 r. od dłużników alimentacyjnych uzyskano dochody w kwocie 64.469,17 zł, w tym 35.009,78 zł z ww. funduszu. Kwartalne sprawozdanie Rb-27ZZ za okres od początku roku do końca IV kwartału 2017 r. terminowo przekazano do Urzędu Miejskiego w Poniecu.

¹⁷ Każdorazowo Kierownik Ośrodka.

¹⁸ 13.04.2017 r., 12.07.2017 r., 13.10.2017 r., 11.01.2018 r.

¹⁹ D. U. z 2015 r., poz. 2324.

²⁰ D. U. z 2017 r., poz. 1812 - obowiązującego od dnia 1.10.2017 r.

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sentencji decyzji Burmistrza Ponieca z dnia 25 października 2017 r., m.in. odmawiającej przyznania świadczenia wychowawczego²¹ na rzecz pierwszego dziecka, wskazano niezgodny z wnioskiem okres świadczeniowy.

(Dowód: akta kontroli str. 57-62, 451)

Z wyjaśnień Kierownik Ośrodka wynikało, że spowodowane to zostało niedopatrzeniem pracownika opracowującego wydruk decyzji, który skopiował sentencję decyzji z innej decyzji odmawiającej prawa do świadczenia wychowawczego w poprzednim okresie świadczeniowym. Kierownik podała jednocześnie, iż w toku nin. kontroli w dniu 1 lutego 2018 r. wydane zostało postanowienie o sprostowaniu z urzędu oczywistej omyłki w przedmiotowej decyzji.

(Dowód: akta kontroli str. 363-364, 453)

2. W dwóch postępowaniach w sprawie przyznania prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego, pracownicy Ośrodka przyjęli wnioski, które nie zawierały informacji dotyczących sytuacji ekonomicznej innych niż dłużnik osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji, wskazanych w oświadczeniach wnioskodawców. Brak we wnioskach informacji w tym zakresie naruszał art. 15 ust. 3 pkt 3 ustawy o pomocy uprawnionym do alimentów.

(Dowód: akta kontroli str. 63-64)

Kierownik Ośrodka wyjaśniła, że brak informacji o sytuacji osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji wynikał z nienależytego wypełnienia tej części wniosku przez wnioskodawczynię, a pracownicy Ośrodka nie zauważyli tego przy ich przyjmowaniu. Dodała, że sytuacja mogła być spowodowana, niedopatrzeniem lub brakiem wystarczającej ilości czasu na dokładne sprawdzenie każdego z wniosków, a Ośrodek, nie wzywał wnioskodawców do uzupełnienia tych informacji, ponieważ we wcześniejszych wnioskach wskazano, że osoby te są emerytami lub rencistami i można było domniemywać, że sytuacja ta nie uległa zmianie.

(Dowód: akta kontroli str. 363-364)

3. Kierownik Ośrodka nie przekazał sześciu dłużnikom alimentacyjnym, oświadczeń o obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu wypłacanych osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Obowiązek w tym zakresie określony został w art. 27 ust. 7 pkt 1 ustawy o pomocy uprawnionym do alimentów.

(Dowód: akta kontroli str. 65-85)

Z wyjaśnień Kierownik Ośrodka wynikało, że informacji (oświadczeń) w powyższym zakresie nie przekazywano, ponieważ Ośrodek nie zaktualizował wzorów zawiadomień do dłużników alimentacyjnych po zmianie przepisów ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, która nastąpiła 18 września 2015 r. W okresie wcześniejszym ustawa nie wymagała, jak podano, przekazywania dłużnikom takiej informacji, ponieważ organ właściwy wierzyciela po zakończeniu każdego okresu świadczeniowego wszczynał postępowanie dotyczące zwrotu ww. należności i wydawał decyzję żądającą zwrotu wypłaconych osobie uprawnionej świadczeń z

²¹ Wobec przekroczenia kryterium dochodowego.

funduszu alimentacyjnego wraz z odsetkami. Kierownik wskazała ponadto, że w trakcie kontroli opracowano nowe wzory zawiadomień dla ww. dłużników, zawierające informację o obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu wypłacanych osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

(Dowód: akta kontroli str. 363-368)

4. W kwartalnym sprawozdaniu rzeczowo-finansowym z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów za IV kwartał 2017 r., wykazano należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w kwocie 1.269.469 zł. Kwota tych należności nie odpowiadała danym w tym zakresie wykazanym w sprawozdaniu Rb-27ZZ²². W sprawozdaniu tym za okres od początku roku do końca IV kwartału roku 2017, w dz. 855, rozdz. 85502, § 0980 wykazano należności w kwocie 1.264.319,05 zł.

(Dowód: akta kontroli str. 216-238)

Sytuacja ta, jak wynikało z wyjaśnień Kierownik Ośrodka, spowodowana została niedopatrzeniem pracownika, w związku z istniejącymi rozbieżnościami pomiędzy danymi wygenerowanymi w sprawozdaniu rzeczowo-finansowym z programu do obsługi ww. świadczeń oraz danymi wynikającymi z rejestru dłużników funduszu alimentacyjnego za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 r., przekazywanego do księgowości Urzędu Miejskiego. W czasie kontroli NIK w dniu 1 marca 2018 r. dokonano korekty sprawozdania rzeczowo-finansowego, wykazując stan należności zgodny ze sprawozdaniem Rb-27ZZ.

(Dowód: akta kontroli str. 378-389)

5. W kwartalnym sprawozdaniu rzeczowo-finansowym z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów za III kwartał 2017 r., (przekazanym przez Ośrodek w dniu 13 października 2018 r. do CAS), wykazano, że w drugim i trzecim miesiącu kwartału wpłynęło odpowiednio 3 i 0 wniosków o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego, podczas gdy faktycznie wpłynęło odpowiednio: 13 i 21 takich wniosków.

(Dowód: akta kontroli str. 205-215, 463-474)

Z wyjaśnień Kierownik Ośrodka wynikało, że pracownik sporządzający sprawozdanie nie zauważył niezgodności pomiędzy danymi wczytanymi do CAS z programu „Sygnity” do obsługi świadczeń oraz danymi wynikającymi z prowadzonego w formie papierowej rejestru wniosków, co wynikało z tego, że nie wszystkie wnioski o ustalenie prawa do ww. świadczeń wprowadzono do ww. programu. W dniu 12 marca 2018 r. dokonano stosownej korekty ww. sprawozdania, w zakresie liczby przedmiotowych wniosków, złożonych w drugim i trzecim miesiącu kwartału.

(Dowód: akta kontroli str. 463)

VI. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, NIK, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o zwiększenie nadzoru nad prawidłowością i

²² Sprawozdanie z wykonania planu dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami.

rzetelnością prowadzonych postępowań w sprawie przyznania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz sporządzanych sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

VII. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 23 marca 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler:

Marek Rozwalka
specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
z up. Grzegorz Malesiński
wicedyrektor